

Porteføljestyret for demokrati, styring og fornyelse

Referat

Møte 4/21

Dato 9. desember 2021, kl. 09:00 – 15:00
Sted Virtuelt møte

Til stede: Eli Skogerbø (leder)
Jørn Rangnes
Lise Hellebø Rykkja
Anne Cathrin Østebø
Matz Dahlberg (fra kl. 13)
Mark Rhinard
Moa Bjørnson (fraværende mellom kl. 13 og 14)
Tone Merethe Aasen

Forfall: Eva Falleth
Eirik Holmøyvik
Ragnar Torvik

Observatører: May-Kristin Ensrud, Justis- og beredskapsdepartementet

Til stede fra Forskningsrådet:
Vidar Sørhus, Berit Berg Tjørhom, Marte-Eline Stryken, Janike Harsheim,
Solbjørg Rauset og Anne Winsnes Rødland.

Sak PSDEMOKRAT 37/21 Godkjenning av saklisten

Vedtak: Saklisten godkjennes.

Sak PSDEMOKRAT 38/21 Spørsmål om habilitet

I forkant av møtet hadde porteføljestyrets medlemmer blitt bedt om å melde inn mulig inhabilitet for konkrete søknader til sak 42 om søknadsbehandling. Det ble ikke meldt om mulige tilfeller av inhabilitet i denne eller de andre sakene verken i forkant eller i møtet.

Vedtak: Det er ikke meldt om inhabilitet i noen av sakene.

Sak PSDEMOKRAT 39/21 Referat porteføljestyremøte 3/21, 23. september 2021

Det var ikke kommet inn noen merknader til referatet.

Vedtak: Referatet tas til etterretning.

Sak PSDEMOKRAT 40/21 Muntlige orienteringer fra administrasjonen

Administrasjonen orienterte om konsekvensene av høstens statsbudsjett for Forskningsrådets budsjett, med vekt på justeringene i budsjettet til DEMOKRATs aktiviteter.

I tillegg informerte administrasjonen om at porteføljestyret har fått tre nye medlemmer: Eirik Holmøyvik, professor ved Det juridiske fakultet, Universitetet i Bergen; Ragnar Torvik, professor ved Fakultet for økonomi, NTNU; og Tone Merethe Aasen, prosjektleder for Universitetskommunen TRD3.0 ved Trondheim kommune og NTNU. De erstatter Olav Lysne, Gunnar Hæreid og Dag Arne Christensen, som alle har bedt om å fratre.

Vedtak: *Ingen vedtak i saken.*

Sak PSDEMOKRAT 41/21 Revidert porteføljeplan for DEMOKRAT – høringsutkast

Gjeldende porteføljeplaner ble vedtatt av Forskningsrådets Styre i juni 2020 etter behandling og godkjenning i porteføljestyrene. Siden planene var utarbeidet på kort tid, med utgangspunkt i eksisterende programplaner og uten omfattende innspillprosesser, skal alle porteføljeplanene revideres og godkjennes av Styret innen juni 2022. Revisjonsprosessen inkluderer to innspillfaser, der den første nå er slutført. Administrasjonen har arrangert dialogmøter med aktører fra statlig og kommunal sektor og hatt uformell dialog med flere departementer.

Revidering av porteføljeplanen har vært oppe til behandling i tre porteføljestyremøter, i tillegg til at det har vært gjennomført tre møter med porteføljestyrets arbeidsgruppe. Prosessen har vært omfattende, og porteføljestyret og arbeidsgruppa har bidratt aktivt med gode diskusjoner og innspill til utkastet til revidert porteføljeplan.

Nå legges utkastet til revidert porteføljeplan ut på åpen høring fra 15. desember 2021 – 20. februar 2022, i den andre innspillfasen. Denne fasen er koordinert sentralt i Forskningsrådet for alle porteføljeplanene. I møtet var porteføljestyret bedt om å gå gjennom porteføljeplanen med særlig fokus på kapittel 3 til 6 og komme med eventuelle innspill til justeringer før planen legges ut på høring.

Porteføljestyret var generelt godt fornøyd med utkastet og første del av revideringsprosessen. Det kom ikke inn justeringsforslag som skulle innarbeides før den åpne høringsprosessen. Imidlertid ble det løftet noen momenter som kan vurderes i det videre arbeidet med å ferdigstille porteføljeplanen, samt i arbeidet med investeringsplan og utlysninger:

- Porteføljen vår er veldig bred, det kan skape utfordringer med å nå ut med budskapet til ulike målgrupper. Kanskje treffer vi ikke brukere og offentlig sektor like godt som forskerne. Kan vi formulere noe innledningsvis som gjør at vi treffer disse bedre?
- Siden porteføljeplanen er bred, blir konkretiseringer og prioriteringer gjort i investeringsplan og utlysninger.
- Både i kapittel 6 forventede resultater, virkninger og samfunnseffekter og i kapittel 5 om tiltak, bør vi få fram de skillelinjer som finnes i offentlig sektor, med oppdeling i prosjekter og i drift. Hvordan få med den delen av offentlig sektor som er mest opptatt av drift? Og være mer opptatt av at forskning skal være enkel å ta i bruk for en driftsorientert organisasjon, presentert i et folkelig språk.
- Når det gjelder impact: Ville vært interessant å bygge porteføljer rundt noen samfunnsutfordringer, missions-tankegang, på tvers av flere porteføljer.
- Ansvarsområdet er stort i forhold til finansieringsgrunnlaget i denne porteføljen. Viktig å se på forholdet mellom det vi skal finansiere og det andre porteføljestyrer skal finansiere. Vi må bidra til institusjonell fornyelse i sektorene.

- Ett av tiltakene i planen er å bidra til å bygge fagkompetanse og kapasitet innenfor porteføljens temaområder. Det er viktig å ha fokus på de ulike elementene her, blant annet hvordan utlysningene reflekterer karrieremuligheter på temaområdene.
- Infrastruktur: For samfunnsvitenskapelig forskning er det tilfelle at det mangler god infrastruktur på en del områder. Det har vært vanskelig for disse miljøene og for tverrvitenskapelige miljøer å vinne fram i store infrastrukturutlysninger, derfor er infrastruktur et prioritert tiltak i porteføljeplanen. For øvrig ble det nå finansiert to prosjekter av interesse for DEMOKRAT som et resultat av den siste infrastrukturutlysningen i Forskningsrådet: *Peace Science Infrastructure* og *Historical Registers*. Mer om prosjektene her: [22 nye prosjekter for forskningsinfrastruktur \(forskingsradet.no\)](https://forskingsradet.no)

Tidsplan for det videre arbeidet med revisjon og ferdigstilling av porteføljeplanen for PSDEMOKRAT er som følger:

- Utkast til revidert porteføljeplan legges ut på åpen høring i perioden 15. desember 2021 – 20. februar 2022.
- Administrasjonen vurderer og innarbeider innspill fra høringsrunden.
- Porteføljestyret behandler nytt utkast til porteføljeplan på sitt møte i mars 2022.
- Endelige porteføljeplaner må være ferdig 22. april 2022. Dette fordi planene skal til intern behandling i Forskningsrådet før de legges fram for Styret.
- Porteføljeplanen behandles og godkjennes av Styret 7. juni 2022.

Vedtak: *Porteføljestyret godkjenner høringsutkastet til porteføljeplanen for Demokrati, styring og fornyelse, med de justeringer som kom fram i møtet.*

Sak PSDEMOKRAT 42/21 Søknadsbehandling IPO og FKA

Vedtak er fattet.

Sak PSDEMOKRAT 43/21 Universitetskommune 3.0 og innovasjonsporteføljen

Tone Merethe Aasen presenterte Universitetskommunen TRD3.0, et partnerskap mellom Trondheim og NTNU som har som formål å bygge bro mellom kommunens praksis og forskningens kunnskapsunivers, og gjennom dette sikre at kommunen er et godt sted å bo, nå og i framtiden. De skal bidra til spredning og nasjonal kunnskapsutvikling. Partnerskapet har støtte til et innovasjonsprosjekt fra FORKOMMUNE.

Porteføljestyret takket for en svært interessant presentasjon og hadde noen oppfølgingsspørsmål. En av erfaringene fra arbeidet med Universitetskommunen TRD3.0 er at hvis en kommune skal jobbe med forskning, må det være god forankret i toppledelsen. På samme måte må samarbeidet mellom akademia og offentlig forankres godt og tidlig i prosessen. Akademia må forberede seg på at det kommer flere utlysninger mot offentlig sektor. Porteføljestyret kan kanskje legge mer til rette for dialog og forberedelse gjennom forprosjekter og nettverksstøtte? I tillegg må det etableres varige samarbeidsarenaer mellom kommuner og akademia, for eksempel gjennom klyngesamarbeid.

Administrasjonen presenterte deretter innovasjonsporteføljen for offentlig sektor. Presentasjonen inneholdt blant annet historikk over ulike utlysninger, nøkkeltall om prosjektene i porteføljen, informasjon om kunnskapsgrunnlag som er utviklet og informasjon om den kommende evalueringen av innovasjonsprosjekter og ordningen med offentlig ph.d.. I tillegg ble det orientert om administrasjonens plan for mobilisering og kvalifisering i 2022. Det skal kjøres

en informasjons- og mobiliseringskampanje i samarbeid med Forskningsrådets kommunikasjonsavdeling. I tillegg skal det jobbes med strukturer, blant annet strukturer for å få samarbeid mellom ulike partnere. Ett eksempel er utlysning av forprosjekter. Samarbeidet med KS er også viktig. I noen regioner er det veldig godt samarbeid mellom Forskningsrådets regionalt ansatte og KS, i andre regioner er det lite samarbeid, og det ønsker administrasjonen å gjøre noe med. Det er også dialog med Regionale forskningsfond.

Porteføljestyret takket for en nyttig presentasjon. Deretter diskuterte porteføljestyret strategier for mobilisering og kvalifisering til innovasjonsprosjekter. Stikkord fra diskusjonen:

- Bør vise fram gode eksempler og treffe miljøene der de er, aktivt møte dem. For mange er Forskningsrådet fortsatt litt ukjent. Samtidig er ofte de mest skeptiske, de som blir mest engasjerte, når de først er med i et prosjekt.
- Små kommuner kan ha nytte av å bli med de store inn i prosjekter.
- Klynger kan brukes som samarbeidsarena.
- Nøkkelpersoner kan brukes for å mobilisere videre.
- Porteføljeanalyser kan gi oversikt over hvilke forskningsmiljøer som ofte samarbeider med offentlige aktører og typiske trekk ved disse. Tradisjonelt ligger det nok nærmere instituttsektoren, samtidig som offentlig ph.d. er en vei inn i gradsgivende institusjoner. I tillegg er det viktig å se på hvordan vi kan utvikle nye samarbeidskonstellasjoner.
- Bør jobbe både top-down (ledelsesforankring) og bottom-up (de rette ansatte, med engasjement og risikovilje).
- Krever langsiktig innsats.
- Forskere bør være til stede og snakker på en måte som treffer de administrative fagmiljøene, for eksempel på frokostseminarer. Det gjør det lettere å involvere dem i neste runde.
- Forskning og innovasjon må kobles til sektorens daglige drift, og gjøre det lett å se nytteverdien.
- Virkemidler som idélab, enklere søknadskrav etc. kan være aktuelle.
- Universitetskommunen TRD3.0 bruker mye tid på kommunikasjon – for eksempel mot departementene, KS og Universitets- og høgskolerådet. Hvis én institusjon synes noe er spennende, følger gjerne andre på. Holder også på å danne Unikom-nettverk. Viktig å appellere til de store samfunnsutfordringene som vi må løse. Også enorme muligheter for næringslivet til å utvikle nye løsninger.

Vedtak: *Ingen vedtak i saken.*

Sak PSDEMOKRAT 44/21 Utlysninger for offentlig sektor i 2022

Forskningsrådet har siden 2007 totalt gitt støtte til ca. 160 innovasjonsprosjekter i offentlig sektor. Vi har etablert et tilbud til offentlige aktører om støtte til Innovasjonsprosjekt i offentlig sektor (IPO), Førkommersielle anskaffelser (FKA) og forprosjekt for Førkommersielle anskaffelser. Frem til 2017 støttet vi også forprosjekter til innovasjonsprosjekter, deretter har vi ikke hatt denne type utlysninger.

De siste årene har det kommet færre søknader til IPO-utlysningene, spesielt når tematikken har vært avgrenset. Forskningsrådet ønsker derfor å styrke arbeidet med å mobilisere og kvalifisere offentlige aktører til å utvikle gode innovasjonsprosjekter i 2022. Det er satt i gang et arbeid med en målrettet mobiliseringskampanje mot denne målgruppen (se sak 43). I tillegg foreslår administrasjonen å utvide bruken av forprosjekter til også å gjelde IPO. Det foreslås en ramme på 150 000 til hvert prosjekt, dette beløpet vil være tilstrekkelig til å utvikle flere gode forprosjekter. Forslaget innebærer at rammen for neste utlysning av innovasjonsprosjekter blir litt avkortet, men det vil likevel være tilstrekkelig med midler til en utlysning til høsten.

Utlysning til forprosjekter innebærer en ekstra arbeidsbyrde for administrasjonen. Samtidig ser vi at Forskningsrådets effektivisering og forenkling av søknadsbehandling for forprosjekter, gjør det enklere enn før å behandle disse. Utlysningen og søknadsbehandlingen er løpende. De prosjektene som oppfyller utlysningskravene, får finansiering, så lenge det er midler til rådighet. Utlysningen vil være enkel, og ikke inneholde for mange krav utover at midlene skal støtte arbeidet med å utvikle prosjekt. Forprosjekter vil derfor være et effektivt mobiliserings- og kvalifiseringsvirkemiddel.

Porteføljestyret støttet forslaget til vedtak.

Vedtak: *Porteføljestyret vedtar at det lyses ut inntil 6 mill. kroner til forprosjekter for førkommersielle anskaffelser og forprosjekter for innovasjonsprosjekt i kommuner og fylkeskommuner.*

Sak PSDEMOKRAT 45/21 Møteplan 2022

Porteføljestyrets møteplan for 2022 tar utgangspunkt i Forskningsrådets årshjul. Mange saker og prosesser går parallelt i flere porteføljestyre, og møteplanene i de ulike porteføljestyrene skal være noenlunde koordinert. På møtet diskuterte porteføljestyret hvilke datoer som var ønskelige innenfor de tidsrammene som var til rådighet, og ble enige om følgende møteplan:

Møte 1: Mandag 14. mars

Møte 2: Fredag 17. juni

Møte 3: Tirsdag 13. september

Møte 4: Torsdag 8. desember

Vedtak: *Møteplan for 2022 vedtas med de datoer porteføljestyret foreslo i møtet.*

Sak PSDEMOKRAT 46/21 Eventuelt

Administrasjonen orienterte om at Janike Harsheim, som for tiden er porteføljestyrekoordinator, skal pensjonere seg etter nyttår. Det vil da bli en ny porteføljestyrekoordinator fra administrasjonen.

Det var ingen andre saker under eventuelt.

Vedtak: *Ingen vedtak i saken.*

Sak PSDEMOKRAT 47/21 Godkjenning av vedtaksprotokoll

Porteføljestyret godkjente vedtaksprotokollen ved møtets slutt.

Vedtak: *Protokollen godkjennes.*